

VALSTYBINĖ VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBA

VALSTYBINĖS VARTOTOJŲ TEISIŲ APSAUGOS TARNYBOS KOMISIJA

NUTARIMAS

BYLOJE DĖL II „SKONIŲ JŪRA“ LIETUVOS RESPUBLIKOS REKLAMOS
ĮSTATYMO PAŽEIDIMO

2016-07-28 Nr.12R- 77

Vilnius

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, susidedanti iš Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos direktoriaus pavaduotojos Neringos Baronienės (Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos pirmininkė), Nesąžiningos komercinės veiklos ir reklamos skyriaus vedėjos Mildos Deimantės, bei Teisės skyriaus vyriausiosios specialistės Gerdos Petrikienės, pavaduojančios Teisės skyriaus vedėją,

vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 19 straipsnio 1 dalies 1 punktu, bylų nagrinėjimo posėdyje rašytinio proceso tvarka išnagrinėjo bylą pagal Valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos Kauno valstybinės maisto ir veterinarijos tarnybos (toliau – Tarnyba) 2016-05-12 Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimo protokolą Nr. 33RIP-9 (toliau – Protokolas) dėl II „Skonių jūra“ (įmonės kodas 300100555, adresas – Pramonės pr. 16, Kaunas) reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija n u s t a t o

Valstybinė vartotojų teisių apsaugos tarnyba 2016-05-16 gavo Tarnybos 2016-05-12 raštu Nr. 33S-(33.6)-390 persiūtą Protokolą dėl II „Skonių jūra“ reklamos naudojimo reikalavimų nesilaikymo.

Tarnyba Protokole nustatė, jog II „Skonių jūra“, reklamuodama maisto produktus:

1. „CHIA SĖKLOS (ISPANINO ŠALAVIJO)“ naudojo teiginius, *kuriais nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Kiti privalumai – gerina susikaupimą ir koncentraciją, suteikia energijos ir išvermės, pagerina širdies ir kraujagyslių būklę, puikus maistas norintiems sulieknėti, sumažinti cholesterolio kiekį organizme, stabilizuoja cukrų kraujyje, padeda organizmui ir kūnui atsigauti ir sustiprėti...“;
2. „PLUOŠTINIŲ KANAPIŲ ALIEJUS, 200 ml Ekologiškas“ naudojo teiginius, *kuriais nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Senosiose medicinos sistemose (lietuvių, kinų, o taip pat ir daugelio kitų tautų liaudies medicinoje) kanapių sėklos buvo naudojamos daugelio ligų gydymui. Pastaruoju metu atliekami moksliniai tyrimai (Calaway ir kt., 2004; Russekk, 2003; Coghlan, 2003; Anes ir kt., 2003; Sirek, 1955) patvirtina, jog kanapių sėklos ir aliejus padeda gydant imuniteto nepakankamumo sukeltas ligas, tuberkuliozę, palengvina atopinio dermatito (egzemos) simptomus. Žolininkė Ona Vaškelevičiūtė-Zakarauskienė savo knygoje „Dzūkijos žolelės gydo“ (leidėjas UAB „Gimtinės šaltinis“ teigia, kad kanapių aliejus padeda gydant juosmens-kryžmens radikulitą (aliejumi įtrinti juosmenį). Taip pat padeda gydant nudegimus...“;
3. „ČIAVANPRAŠAS“ naudojo teiginius, *kuriais nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „Čiavanprašas – pats žymiausias natūralus vitaminų šaltinis ir ajurvedinis stiprintojas (tonikas), palaikantis sveikatą ir energiją. Jį

vardodami sustipriname imuninę sistemą, palaikome organizmo jėgas, geriau tvarkomės modernaus gyvenimo ritme, jaučiamės aktyvesni ir sveikesni. Naudoti Čiavanprašą ypač aktualu šiuolaikiniam užimtam žmogui: jis apsaugo organizmą nuo peršalimo, lėtina senėjimo procesą, sumažina alergines reakcijas, saugo nuo išsekimo, stimuliuoja medžiagų apykaitą, suteikia organizmui jėgų, tvarko virškinimo sutrikimus, gerina širdies veiklą...“;

4. „KEDRŲ RIEŠUTAI KEVALE, 1 kg“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Kvėpuojantys ši eterinį aliejų seni žmonės ima aiškiau mąstyti, gerėja jų savijauta ir atmintis. Mokslininkai tikina, kad tai gali pagelbėti kaip profilaktinė priemonė nuo senatvinės demensijos ir Alzheimerio ligos...“, „<...> mokslininkai nustatė, kad kedro riešutuose yra įvairių medžiagų, keliančių darbingumą, gerinančių kraujo sudėtį, padedančių išvengti tuberkuliozės, mažakraujystės. Sibiro tautos kedro riešutais ir aliejumi gydo virškinimo organų ligas, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos eroziją bei opas. Kedro riešutų branduolių ne spirituoto vyno užpilas valo kraują. Sibiro žiniuoniai pataria užilu su medumi gydyti akmenligę...“;
5. „ŠILKMEDŽIO UOGOS, saulėje džiovintos, ekologiškos, 200 g“ bei „ŠILKMEDŽIO UOGŲ BATONĖLIS, saulėje džiovintas, 20 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Tai ne tik skanu, bet ir organizmui naudingas produktas. Šiose uogose yra gliukozės ir fruktozės, kalio, geležies, pektino, vitaminų (B1, B2, C, PP), citrinos ir obuolių rūgšties, rauginių medžiagų, mineralų bei resverattolio (tai stiprus augalinis antioksidantas, kuris apsaugo ar sulėtina daugybės ligų progresavimą). Todėl, Kinijos, Japonijos, Tibeto, Indijos ir Vietnamo medicina naudoja šilkmedžio lapus, žievę, šaknis, žiedus ir uogas gydant sunkius susirgimus, tokius kaip – cukrinis diabetas, vandenligė, inkstų susirgimai, širdies ir kraujagyslių sistemos ligas.“;
6. „GILIŲ KAVA, 100 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Liaudies medicinos šaltiniuose siūloma gilių kavą gerti silpniems, mažakraujyste, rachitu sergantiems vaikams. Buvo manoma, kad taip jie sustiprės. Senolių išmintis byloja, kad ši kava suteikia stiprybės ir naujų jėgų, padeda virškinimui ir turi antibakterinį poveikį. Kai kurie žinynai tvirtina, kad gilių kava jauną žmogų daro gražų ir ištvermingą, o seną – jaunina ir naujų jėgų suteikia...“;
7. „MORINGOS LAPŲ MILTELIAI, 50 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Ajurvedos medicina teigia, kad moringa išgydo daugiau kaip 300 ligų...“;
8. „ALTAJAUS MAUMEDŽIŲ KRAMTOMIEJI SAKAI SU PROPOLIU“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Biologiškai veikliosios medžiagos, vitaminai, esantys maumedžių saku ir propolio sudėtyje, rekomenduojamos: stiprinti danteną, išvalyti burnos ertmę, pašalinti nemalonų kvapą sklindantį iš burnos...“;
9. „ASAFETIDA-KVAPNIOJI FERULA, 100 g, Vandevi“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Asafetida (hing) – aromatingi augalo Ferula Asafetida šaknų sakai. Kvapu ir skoniu primena česnaką, bet žymiai pranoksta gydomosiomis savybėmis ir neturi neigiamo poveikio medituojant. Kaip prieskonis ir vaistas asafetida yra labai populiari Indijoje. Jos dedama į pirmuosius ir antruosius patiekalus pagal skonį. Asafetida padeda išvengti dujų susikaupimo žarnyne. Dedama į ankštinius patiekalus jų virškinimui palengvinti.“;
10. „AUKSINĖ ŠAKNIS (RHODIOLA ROSEA L), 30 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...radiolos preparatai yra rekomenduotini: kaip stimuliuojanti priemonė pervargusiems praktiškai sveikiems žmonėms ir asteniškų būsenų ligoniams reabilitacijos laikotarpiu po somatinių arba infekcinių susirgimų; praktiškai sveikiems asmenims, turintiems polinkį

į astenizaciją, dirbant padidinto protinio krūvio reikalaujantį darbą darbą. Pagal asteninį tipą dekomensacijos profilaktikos tikslais šiai grupei preparatas skiriamas kelias dienas prieš numatomą krūvį ir visą didelės protinės įtampos laikotarpį; darbingumui atstatyti ilgalaikių intensyvių fizinių apkrovimų metu ir po jų; esant ribiniams nervų ir psichikos susirgimams – neurozėms (neurastenijai, depresinei neurozei, įkyrių būsenų neurozei), egzogeninės-organinės ir somatinės kilmės į neurozes panašioms sutrikimams, prichopatijoms (asteninio ir anankastinio rato), hipotenzinio tipo neurocirkulatorinei distonijai, vyrų impotencijos tipo seksualiniams sutrikimams; psichiatrijos praktikoje kompleksinei psichofarmakologinių preparatų šalutinių neurologinių efektų korekcijai, ypač esant akinetohipotopiniam sindromui; sergantiems šizofrenija kompleksinėje palaikančioje terapijoje siekiant pagilinti ir stabilizuoti remisijas asteniniams ir aptiko-abuliniams tipams.“;

11. „ALTAJAUS MARGAINIŲ SĖKLŲ MILTAI, 200 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomasias ar profilaktines savybes*: „Valo kepenis, padeda šalinti toksines medžiagas iš organizmo. Padeda gydyti ir užkerta kelią akmenų susidarymui tulžyje. Veiksmingas kovoje su prostatos, gimdos kaklelio bei krūties vėžiu. Padeda mažinti vėžinių ląstelių augimą. Naudingas žmonėms, kurie serga diabetu ar kepenų ciroze. Mažina cholesterolio kiekį kraujyje. Sumažina insulto ar širdies smūgio tikimybę. Po vieną arbatinį šaukštelį tris kartus per dieną prieš valgį užgeriant šiltu vandeniu. Pasitarti su gydytoju.“, kai tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Protokole nustatyta, jog reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.bionatura.lt. Protokole tikslus reklamos sklaidos laikotarpis nenumatytas.

Tarnyba Protokole nustatė, kad IĮ „Skonių jūra“ reklamoje naudojami teiginiai neatitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto, kuri draudžia reklamoje nurodyti ar užsiminti apie žmogaus ligų gydymo ir profilaktines savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Protokole nurodyta, kad IĮ „Skonių jūra“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymą pažeidė pirmą kartą.

Protokole nurodyta, kad IĮ „Skonių jūra“ bendradarbiavo, teikė prašomus dokumentus, ėmėsi veiksmų šalinant Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo nuostatų pažeidimus.

Protokole IĮ „Skonių jūra“ atstovai nurodė, jog gailisi ir pasižada atityje neklaidinti vartotojų.

IĮ „Skonių jūra“ 2016-05-02 rašte nurodė, kad informacija, neatitinkanti teisės aktu reikalavimų buvo pašalinta tą pačią dieną. Įmonė nurodė, kad dalimi produktų („Šilkmedžio uogos“, „Šilkmedžio uogų batonėlis“, „Maumedžių kramtomieji sakai“, „Margainių sėklų miltai“, „Moringos lapų milteliai“) neprekiuoja daugiau kaip metai. Įmonė nurodė, kad dėl sistemos klaidos prekės buvo atvaizduojamos internetiniame tinklalapyje be galimybės įsidėti į krepšelį ir nusipirkti; kitų prekių („Gilių kava“, „Prieskonis Asafetida-kvapnioji ferula“, „Arbata Auksinė šaknis“) per vienerius metus išigijo labai mažai pirkėjų. IĮ „Skonių jūra“ nurodė, kad prekių aprašymai daugeliu atvejų paimti iš tiekėjų internetinių tinklalapių. Per neapsižiūrėjimą IĮ „Skonių jūra“ internetiniame tinklalapyje liko neištrinti Lietuvos Respublikos įstatymų neatitinkantys teiginiai apie prekių savybes. Įmonė nurodė, kad jokiuose kituose kanaluose (skrajutėse, laikraščiuose, internete, televizijoje, radijuje, telefonu ir elektroniniu paštu) informacija apie prekes nebuvo ir nėra skelbiama. IĮ „Skonių jūra“ nurodė, kad siekiant efektyviau organizuoti darbą, susijusį su prekių aprašymų įkėlimu, įmonė apmokė ir paskyrė atsakingą žmogų.

IĮ „Skonių jūra“ 2016-07-20 rašte nurodė, kad užsiima tik mažmenine prekyba ir yra galutinis pardavėjas.

Ištyrusi bylos aplinkybes, pateiktus rašytinius įrodymus, išklausiusi bylos nagrinėjimo proceso dalyvių paaiškinimus, Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija k o n s t a t u o j a

1. Dėl nagrinėjamos informacijos pripažinimo reklama

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 2 straipsnio 8 dalyje nustatyta, kad reklama – bet kokia forma ir bet kokiomis priemonėmis skleidžiama informacija, susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, skatinanti įsigyti prekių ar naudotis paslaugomis, įskaitant nekilnojamojo turto įsigijimą, turtinių teisių ir įsipareigojimų perėmimą.

Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 nutarime „Dėl Lietuvos Respublikos Farmacinės veiklos įstatymo 17 straipsnio (2002-06-04 redakcija) 4 dalies atitikties Lietuvos Respublikos Konstitucijai“ pažymėjo, kad „prekių ar paslaugų reklama – nesvarbu, ar ši veikla yra atlygintina, ar ne – visuomet yra tiesiogiai arba netiesiogiai siekiama skatinti naudoti tam tikras prekes ar naudotis tam tikromis paslaugomis“.

Atkreiptinas dėmesys, jog reklamos požymis, išskiriantis reklamą iš kitų informacijos rūšių, yra siekis daryti asmenims poveikį jiems renkantis naudotis tam tikromis paslaugomis, skatinti juos elgtis tam tikru būdu. Lietuvos Respublikos Konstitucinis Teismas 2005-09-29 bylos Nr. 15/02 nutarime nurodė, kad „įstatymuose pateikiami nevienodi reklamos apibrėžimai. Tačiau visuose minėtuose teisės aktuose nurodomas svarbiausias reklamos požymis – reklama yra informacija, kuria siekiama padėti parduoti arba skatinti įsigyti prekes ar naudotis paslaugomis.“ Įstatymuose bei suformuotoje teismų praktikoje kaip esminis reklamos požymis, išskiriantis ją iš kitos informacijos, yra įtvirtintas specialus jos tikslas - daryti įtaką ekonominei elgsenai.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog siekiant nustatyti, ar informacija gali būti vertinama kaip reklama, turi būti konstatuotas skatinimo tikslas, t.y. turi būti nustatyta, kad ši informacija yra ar gali būti reikšminga vartotojui, priimant sprendimą dėl produkto įsigijimo, ir tokiu būdu ja siekiama daryti įtaką ekonominei elgsenai, skatinant jį naudotis tam tikromis prekėmis ar paslaugomis ar atsisakyti tam tikrų prekių (paslaugų) naudojimo. Taigi, įstatymuose bei teismų praktikoje suformuoti du esminiai reklamos požymiai: 1) informacija turi būti susijusi su asmens ūkine komercine, finansine ar profesine veikla, 2) pateikiama informacija turi skatinti įsigyti prekių ar naudotis teikiamomis paslaugomis. Iš byloje pateiktos informacijos matyti, jog maisto produktų reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.bionatura.lt, susijusi su II „Skonių jūra“ vykdoma veikla ir skatina vartotojus įsigyti minėtus maisto produktus, taigi atitinka Lietuvos Respublikos reklamos įstatyme įtvirtintą reklamos sąvoką.

2. Dėl II „Skonių jūra“ skleistos reklamos atitikties Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto reikalavimams

Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkte nustatyta, kad reklamoje draudžiama nurodyti ar užsiminti apie tas maisto savybes, kurių jis neturi, taip pat apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, jeigu tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Pažymėtina, kad kiekvienas vartotojas yra suinteresuotas gauti teisingą informaciją apie ketinamų įsigyti produktų savybes. Jei atitinkama informacija netiksli, tai gali iškreipti vidutinio vartotojo elgesį siūlomo produkto atžvilgiu. Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2005-11-17 nutartyje (adm. b. Nr. A1-931/2005) konstatavo, kad „vidutinio (paprasto) vartotojo ekonominis elgesys paprastai siejamas su bendru įspūdžiu apie prekę (jos pakuotę, prekės ženklas, bendro pobūdžio informacija apie prekės savybes, prekės kaina), neanalizuojant kiekvienos detalės. Šis principas taikytinas ir prekės reklamai“. Taigi ir II „Skonių jūra“ skleista maisto produktų: „CHIA SĖKLOS (ISPANINO ŠALAVIJO)“, „PLUOSTINIŲ KANAPIŲ ALIEJUS, 200 ml Ekologiškas“, „ČIAVANPRAŠAS“, „KEDRŲ RIEŠUTAI KEVALE, 1 kg“, „ŠILKMEDŽIO UOGOS, saulėje džiovintos, ekologiškos, 200 g“, „ŠILKMEDŽIO UOGŲ BATONĖLIS“, „GILIŲ KAVA, 100 g“, „MORINGOS LAPŲ MILTELIAI, 50 g“, „ASAFETIDA-KVAPNIOJI FERULA, 100 g, Vandevi“, „AUKSINĖ ŠAKNIS (RHODIOLA ROSEA L), 30 g“, „ALTAJAUS MARGAINIŲ SĖKLŲ MILTAI, 200 g“ reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.bionatura.lt, turėtų būti vertinama pagal vidutinio vartotojo suvokimą, kuris, skaitydamas

minėtų maisto produktų reklaminius teiginius, neatskiria teiginių apie produkto savybes ir vertina šią reklamą kaip visumą. Vidutinis vartotojas, perskaitęs ar išgirdęs II „Skonių jūra“ minėtų maisto produktų reklamą, galėjo nepagrįstai susidaryti įspūdį, kad šie maisto produktai pasižymi ligų gydymo, profilaktinėmis savybėmis ir dėl šios priežasties būti suklaidintas.

II „Skonių jūra“, reklamuodama maisto produktus:

„CHIA SĖKLOS (ISPANINO ŠALAVIJO)“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Kiti privalumai – gerina susikaupimą ir koncentraciją, suteikia energijos ir ištvermės, pagerina širdies ir kraujagyslių būklę, puikus maistas norintiems sulieknėti, sumažinti cholesterolio kiekį organizme, stabilizuoja cukrų kraujyje, padeda organizmui ir kūnui atsigaivinti ir sustiprėti...“;

„PLUOŠTINIŲ KANAPIŲ ALIEJUS, 200 ml Ekologiškas“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Senosiose medicinos sistemose (lietuvių, kinų, o taip pat ir daugelio kitų tautų liaudies medicinoje) kanapių sėklos buvo naudojamos daugelio ligų gydymui. Pastaruoju metu atliekami moksliniai tyrimai (Calaway ir kt., 2004; Russekk, 2003; Coghlan, 2003; Anes ir kt., 2003; Sirek, 1955) patvirtina, jog kanapių sėklos ir aliejus padeda gydant imuniteto nepakankamumo sukeltas ligas, tuberkuliozę, palengvina atopinio dermatito (egzemos) simptomus.“;

„ČIAVANPRAŠAS“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „Čiavanprašas – pats žymiausias natūralus vitaminų šaltinis ir ajurvedinis stiprintojas (tonikas), palaikantis sveikatą ir energiją. Jį vartodami sustipriname imuninę sistemą, palaikome organizmo jėgas, geriau tvarkomės modernaus gyvenimo ritme, jaučiamės aktyvesni ir sveikesni. Naudoti Čiavanprašą ypač aktualu šiuolaikiniam užimtam žmogui: jis apsaugo organizmą nuo peršalimo, lėtina senėjimo procesą, sumažina alergines reakcijas, saugo nuo išsekimo, stimuliuoja medžiagų apykaitą, suteikia organizmui jėgų, tvarko virškinimo sutrikimus, gerina širdies veiklą...“;

„KEDRŲ RIEŠUTAI KEVALE, 1 kg“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „Mokslininkai tikina, kad tai gali pagelbėti kaip profilaktinė priemonė nuo senatvinės demensijos ir Alzheimerio ligos...“, „<...> mokslininkai nustatė, kad kedro riešutuose yra įvairių medžiagų, keliančių darbingumą, gerinančių kraujo sudėtį, padedančių išvengti tuberkuliozės, mažakraujystės. Sibiro tautos kedro riešutais ir aliejumi gydo virškinimo organų ligas, skrandžio ir dvylikapirštės žarnos eroziją bei opas. Kedro riešutų branduolių ne spirituoto vyno užpilas valo kraują. Sibiro žiniuoniai pataria užilu su medumi gydyti akmenligę...“;

„ŠILKMEDŽIO UOGOS, saulėje džiovintos, ekologiškos, 200 g“ bei „ŠILKMEDŽIO UOGŲ BATONĖLIS, saulėje džiovintas, 20 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Tai ne tik skanu, bet ir organizmui naudingas produktas. Šiose uogose yra gliukozės ir fruktozės, kalio, geležies, pektino, vitaminų (B1, B2, C, PP), citrinos ir obuolių rūgšties, rauginių medžiagų, mineralų bei resverattolio (tai stiprus augalinis antioksidantas, kuris apsaugo ar sulėtina daugybės ligų progresavimą). Todėl, Kinijos, Japonijos, Tibeto, Indijos ir Vietnamo medicina naudoja šilkmadžio lapus, žievę, šaknis, žiedus ir uogas gydant sunkius susirgimus, tokius kaip – cukrinis diabetas, vandenligė, inkstų susirgimai, širdies ir kraujagyslių sistemos ligas.“;

„GILIŲ KAVA, 100 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Liaudies medicinos šaltiniuose siūloma gilių kavą gerti silpniems, mažakraujyste, rachitu sergantiems vaikams. Buvo manoma, kad taip jie sustiprės. Senolių išmintis byloja, kad ši kava suteikia stiprybės ir naujų jėgų, padeda virškinimui ir turi antibakterinį poveikį. Kai kurie žinynai tvirtina, kad gilių kava jauną žmogų daro gražų ir ištvermingą, o seną – jaunina ir naujų jėgų suteikia...“;

„MORINGOS LAPŲ MILTELIAI, 50 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Ajurvedos medicina teigia, kad moringa išgydo daugiau kaip 300 ligų...“;

„ASAFETIDA-KVAPNIOJI FERULA, 100 g, Vandevi“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Asafetida (hing) – aromatingi augalo Ferula Asafetida šaknų sakai. Kvapu ir skoniu primena česnaką, bet žymiai pranoksta gydomosiomis savybėmis ir neturi neigiamo poveikio medituojant. Kaip prieskonis ir vaistas asafetida yra labai populiari Indijoje. Jos dedama į pirmuosius ir antruosius patiekalus pagal skonį. Asafetida padeda išvengti dujų susikaupimo žarnyne. Dedama į ankštinius patiekalus jų virškinimui palengvinti.“;

„ALTAJAUS MAUMEDŽIŲ KRANTOMIEJI SAKAI SU PROPOLIU“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...Biologiškai veikliosios medžiagos, vitaminai, esantys maumedžių sakų ir propolio sudėtyje, rekomenduojamos: stiprinti danteną, išvalyti burnos ertmę, pašalinti nemalonų kvapą sklindantį iš burnos...“;

„AUKSINĖ ŠAKNIS (RHODIOLA ROSEA L), 30 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „...radiolos preparatai yra rekomenduotini: kaip stimuliuojanti priemonė pervargusiems praktiškai sveikiems žmonėms ir asteniškų būsenų ligoniams reabilitacijos laikotarpiu po somatinių arba infekcinių susirgimų; praktiškai sveikiems asmenims, turintiems polinkį į astenizaciją, dirbant padidinto protinio krūvio reikalaujančią darbą. Pagal asteninį tipą dekomensacijos profilaktikos tikslais šiai grupei preparatas skiriamas kelias dienas prieš numatomą krūvį ir visą didelės protinės įtampos laikotarpį; darbingumui atstatyti ilgalaikių intensyvių fizinių apkrovimų metu ir po jų; esant ribiniams nervų ir psichikos susirgimams – neurozėms (neurastenijai, depresinei neurozei, įkyrių būsenų neurozei), egzogeninės-organinės ir somatinės kilmės į neurozes panašioms sutrikimams, prichopatijoms (asteninio ir anankastinio rato), hipotenzinio tipo neurocirkulatorinei distonijai, vyrų impotencijos tipo seksualiniams sutrikimams; psichiatrijos praktikoje kompleksinei psichofarmakologinių preparatų šalutinių neurologinių efektų korekcijai, ypač esant akinetohipotopiniam sindromui; sergantiems šizofrenija kompleksinėje palaikančioje terapijoje siekiant pagilinti ir stabilizuoti remisijas asteniniams ir aptiko-abuliniams tipams.“;

„ALTAJAUS MARGAINIŲ SĖKLŲ MILTAI, 200 g“ naudojo teiginius, *kuriomis nurodoma ir užsimenama apie gydomąsias ar profilaktines savybes*: „Valo kepenis, padeda šalinti toksines medžiagas iš organizmo. Padeda gydyti ir užkerta kelią akmenų susidarymui tulžyje. Veiksmingas kovoje su prostatos, gimdos kaklelio bei krūties vėžiu. Padeda mažinti vėžinių ląstelių augimą. Naudingas žmonėms, kurie serga diabetu ar kepenų ciroze. Mažina cholesterolio kiekį kraujyje. Sumažina insulto ar širdies smūgio tikimybę.“, kai tokios informacijos pateikimas neatitinka teisės aktuose nustatytų reikalavimų.

Kaip minėta aukščiau, IĮ „Skonių jūra“ skleista maisto produktų reklama, kuri buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.bionatura.lt, galėjo nepagrįstai sudaryti įspūdį, kad jie padės nuo aukščiau minėtų sveikatos sutrikimų ir turės profilaktinį poveikį organizmui. Atsižvelgiant į tai, teigtina, jog reklamose pateikta informacija galėjo daryti poveikį vartotojų ekonominiam elgesiui, t.y. paskatinti vartotojus įsigyti IĮ „Skonių jūra“ reklamuojamus maisto produktus: „CHIA SĖKLOS (ISPANINO ŠALAVIJO)“, „PLUOSTINIŲ KANAPIŲ ALIEJUS, 200 ml Ekologiškas“, „ČIAVANPRAŠAS“, „KEDRŲ RIEŠUTAI KEVALE, 1 kg“, „ŠILKMEDŽIO UOGOS, saulėje džiovintos, ekologiškos, 200 g“, „ŠILKMEDŽIO UOGŲ BATONĖLIS“, „GILIŲ KAVA, 100 g“, „MORINGOS LAPŲ MILTELIAI, 50 g“, „ASAFETIDA-KVAPNIOJI FERULA, 100 g, Vandevi“, „AUKSINĖ ŠAKNIS (RHODIOLA ROSEA L), 30 g“, „ALTAJAUS MARGAINIŲ SĖKLŲ MILTAI, 200 g“.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog IĮ „Skonių jūra“ minėti produktai nėra vaistiniai preparatai, todėl jie negali būti reklamuojamas nurodant vaistinio preparato savybes. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vaistiniams preparatams taikomi reikalavimai yra nustatyti Lietuvos Respublikos farmacijos įstatyme. Šio įstatymo 2 straipsnio 50 dalis nustato, kad vaistas (vaistinis preparatas) – tai vaistinė medžiaga arba jų derinys, pagaminti ir teikiami vartoti, kadangi atitinka bent vieną šių kriterijų: 1) pasižymi savybėmis, dėl kurių tinka žmogaus ligoms gydyti arba jų profilaktikai; 2) dėl farmakologinio,

imuninio ar metabolinio poveikio gali būti vartojamas ar skiriamas atkurti, koreguoti ar modifikuoti žmogaus fiziologines funkcijas arba diagnozuoti žmogaus ligas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, kad vadovaujantis Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 5 straipsniu, vartotojams turi būti teikiama teisinga informacija apie maistą. Informacijai, įskaitant reklamą, kuri laikytina savita informacijos rūšimi ir paprastai vadinama komercine informacija, taikomas tiesos reikalavimas. Vartotojas privalo gauti teisingą informaciją apie maisto produktus, kuria remdamasis galėtų priimti sprendimus dėl maisto produktų pasirinkimo rinkoje ir jų vartojimo.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija pažymi, jog II „Skonių jūra“, reklamuodama minėtus maisto produktus, vartojo teiginius, kuriais nurodė ir užsiminė apie tas maisto savybes apie žmogaus ligų gydymo ar profilaktines savybes ir kitas savybes, o tai neatitiko aukščiau išdėstytų teisės aktų reikalavimų. Tuo II „Skonių jūra“ pažeidė Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostatą.

3. Dėl II „Skonių jūra“ taikytinų sankcijų

Vadovaujantis Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 5 dalimi, skiriamos baudos dydis nustatomas pagal mažiausios ir didžiausios baudos vidurkį ir atsižvelgiant į šio straipsnio 7 ir 8 dalyse nustatytas atsakomybę lengvinančias ir sunkinančias aplinkybes, pažeidimo pobūdį, pažeidimo trukmę ir mastą.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė į tai, kad buvo pažeista Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto nuostata. Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija taip pat atsižvelgė į tai, jog II „Skonių jūra“ Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo pažeidimą padarė pirmą kartą, bei į tai, kad Protokole nėra nustatyta nukentėjusių asmenų.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo pobūdį, atsižvelgė ir į tai, kad bendrovė reklamą skleidė apie 11 maisto produktus bei į tai, kad maisto papildų ir maisto produktų reklamoje vartota teiginių apie onkologinių, tuberkuliozės, Alzheimerio ligų prevenciją, todėl skleista reklama galėjo paveikti šiomis ligomis sergančius asmenis.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo mastą, atsižvelgė į tai, kad II „Skonių jūra“ reklama buvo skleidžiama interneto tinklalapyje www.bionatura.lt, taigi pasiekiami ne regioniniu, o nacionaliniu mastu. Atsižvelgta į tai, kad Lietuvos vyriausiasis administracinis teismas 2011-08-11 nutartimi Nr. A492-2642/2011 konstatavo, jog informacija internete yra prieinama žymiai didesnei daliai vartotojų negu spausdintuose leidiniuose, todėl pažeidimo mastas turi būti vertinamas kaip didelis. Tačiau atsižvelgta ir į tai, jog tyrimo metu nustatyta, jog dalis produktų nebuvo parduodama („Šilkmedžio uogos“, „Šilkmedžio uogų batonėlis“, „Maumedžių kramtomieji sakai“, „Margainių sėklų miltai“, „Moringos lapų milteliai“), vartotojai negalėjo jų įsigyti, todėl šių produktų atžvilgiu vartotojų elgesys negalėjo būti paveiktas.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vertindama pažeidimo trukmę, atsižvelgė į tai, kad II „Skonių jūra“ reklama buvo skleidžiama nuo 2016-04-01 iki 2016-05-02 (II „Skonių jūra“ raštas dėl informacijos pateikimo).

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija lengvinančia aplinkybe laiko tai, kad II „Skonių jūra“ geranoriškai bendradarbiavo tyrimo metu.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija sunkinančių aplinkybių byloje nenustatė.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisija, vadovaudamasi Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 24 straipsnio 1, 5 ir 7 dalimis, n u t a r i a

už Lietuvos Respublikos reklamos įstatymo 14 straipsnio 1 dalies 1 punkto pažeidimą skirti II „Skonių jūra“ 300 (trijų šimtų) eurų baudą.

Nutarimas per 30 kalendorinių dienų nuo nutarimo priėmimo dienos gali būti apskūstas teismui Lietuvos Respublikos administracinių bylų teisenos įstatymo nustatyta tvarka.

Kreipimasis į teismą nesustabdo nutarimo vykdymo, jeigu teismas nenustato kitaip.

Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos komisijos paskirta bauda sumokama į Valstybinės mokesčių inspekcijos prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos biudžeto pajamų surenkamąją sąskaitą Nr. LT24 7300 0101 1239 4300, esančią banke „Swedbank“, AB (banko kodas 73000, SWIFT kodas HABALT22, lėšų gavėjas Valstybinė mokesčių inspekcija prie Lietuvos Respublikos finansų ministerijos, įmonės kodas 188659752), kodų sąrašo „Kitos baudos“ skyriaus „Valstybinės vartotojų teisių apsaugos tarnybos skirtos baudos 6780“ eilutę.

Direktorius pavaduotoja,
pavadojanti Valstybinės vartotojų
teisių apsaugos tarnybos direktorių

Neringa Baronienė